19
පාඩම

කෙලෙසුන් නැසූ උතුමෝ
(අරහන්ත වග්ගය)

අප ඉපදී මැරි මැරී යන ගමන සංසාරය නම් වේ. එනම් සැරි සැරීම යි. මේ ගමනේ දී අප මේ මිනිස් ලොව දී කරගන්නා හොඳ කර්ම නිසා දිව්‍යලෝක බ්‍රහ්මලෝකවල සැරි සැරීමට ඉඩ සැලසේ. නරක කර්ම නිසා සතර අපායේ සැරි සැරීමට සිදු වේ. මිනිස් ලොවදී හොඳ කර්ම නිසා සැප විපාකත් නරක කර්ම නිසා දුක් විපාකත් මිශ්‍රව විඳින්න ට සිදු වේ. අපගේ නොදැනුවත්කම හා නොසැලකිල්ල නිසා අතරින් පතර හොඳ නරක දෙක ම අඩු වැඩි වශයෙන් චක්‍රයක් මෙන් සිදු කරන්නෙමු. ඒ නිසා ම මේ සසර ගමනේ දී සුගති දුගතිවල සැරි සැරීම චක්‍රාකාරයෙන් සිදුවේ. දුකෙන් සැපටත් සැපෙන් දුකටත් වැටි වැටී ගමන් කෙරේ. සසර සැරිසරන තාක් කල් ලෙඩවීම, මහළුවීම, මරණය, සෝදුකින් වැළපීම, ජීවිතය ගැටගසා ගැනීම සඳහා වෙහෙසීම වැනි දුක්වල කෙළවරක් ද නැත.

එසේ නම් මේ දුකින් මිදීමට අප කළ යුතුව ඇත්තේ මේ ඉපදීම නැවැත්වීමයි. එය මේ පස්කම් සැප විඳීමටත් භවයෙන් භවය හොඳ තැන් සොය සොයා ඉපදීමටත් ඇති ආශාව දුරුවන තුරු කළ නොහැකි ය. හොඳ හෝ නරක කර්ම රැස්කරන තුරු කළ නොහැකි ය. අප එසේ ආශා කරන්නේත් ඉපදීමට හේතුවන කර්ම රැස් කරන්නේත් අපේ සිතේ ඉබේම ඇතිවන ලෝභ, ද්වේෂ, මෝහ, ඊර්ෂ්‍යාව, මසුරුකම, මානය, වැනි කිළිටි සිතුවිලි නිසා ය. ඒවාට කෙලෙස් යයි කියනු ලැබේ. මේ ගමන නැවතීමේ ක්‍රියාවේදී මේ කෙලෙස් එකින් එක ටිකෙන් ටික නසාගෙන ගොස් සහමුලින් ම නැසිය යුතු ය.

ඒ සියලු කෙලෙසුන් නැසීම නිර්වාණ මාර්ගයේ දී සෝවාන්, සකදාගාමී, අනාගාමී, අරහත් යන පියවර හතරකින් සිදු කරනු ලැබේ. එයින් අවසාන පියවර රහත් ඵලය යි. රහතන් වහන්සේ සියලු කෙලෙසුන් නැසූ නිසා ඛීණාසව (ක්ෂීණාශ්‍රව) නමින් හඳුන්වනු ලැබේ. රතන සූත්‍රයේ අවසාන ගාථාවෙන් ප්‍රකාශ වන පරිදි උන්වහන්සේ මෙතෙක් රැස්කරගත් සියලු පැරණි කර්ම නැසූ සේක. අළුතින් කර්ම රැස් කිරීමක් ද නැත. නැවත භවයක ඉපදීමේ ආශාව ද සහමුලින් ම සිඳ දමා ඇත. උන්වහන්සේ නැවත සසර උපදින්නට හේතුවන බීජ ශක්තිය හෙවත් කර්ම ශක්තිය නසා ඇත. නැවත ඉපදෙන තණ්හාව නැසූ උන්වහන්සේ පහනක් නිවී යන්නා සේ මෙහිදී ම දුක් ගිනි නිවා සසර දුක් ගමන නිමවා නිවී යන සේක. නිවන් දැකීම යනු මෙයයි. මෙලොව නිවන් දකින එකම පුද්ගලයා රහතන් වහන්සේ ය. නිවන් දකින එකම ක්‍රමය රහත්වීම යි. බුදු, පසේ බුදු, උතුමන් පවා පළමු කොට නිවන් දකින්නේ රහත් වීමෙනි. උන්වහන්සේලාට අරහං යයි කියන්නේ ඒ නිසා ය. බුදු බව, පසේ බුදු බව පාරමිතා පිරීමේ විශේෂත්වය අනුව ලැබෙන රහත් බවින් ඔබ්බට ගිය විශේෂ ගුණයන් ය.

රහතන් වහන්සේ නමක් දුටු පමණින් හඳුනාගත නොහැකි ය. අහසින් යාම දිවැසින් දැකීම ආදී ප්‍රාතිහාර්ය රහත් බව නොවේ. ඒවා රහත් නොවූ අයටත් ධ්‍යාන බලයෙන් ලැබිය හැකි ය. ඉතා ම සංවරව හැසිරීම, අමුතු සිවුරු පෙරවීම, දුෂ්කර පිළිවෙත් පිරීම, අල්පේච්ඡ ජීවිතයක් ගත කිරීම, යනාදී ඉතාම හොඳ යයි පෙනෙන ලක්ෂණ තිබුණු පමණින් කෙනෙකු රහතන් වහන්සේ කෙනෙක් නොවේ. ලාභ සත්කාර ලැබීම, කීර්ති ප්‍රශංසා දිනා ගැනීම,

මහාශ්‍රාවක පිරිසක් ඇති කරගෙන මහා ශාස්තෘවරයෙකු සේ වැජඹීම වැනි පවිටු දීන, ආශාවන්ගෙන් පෙළෙන පිරිසක් අදත් රහතන් වහන්සේලා සේ රඟපාති. ඔවුහු ධර්මයේ මහජනයාට නොවැටහෙන ඉතා ගැඹුරු තැන් තෝරාගෙන ඒවාට තමාට හිතු හිතු අර්ථ සපයති. නූතන තාක්ෂණයෙන් විවිධ රූප එකට ගලපා මාධ්‍යවල පළ කොට පුද්ගල චරිත ඝාතනය කරන සාහසිකයන් සේ මොවුහු ද ධර්මයේ තැනින් තැන තිබෙන කරුණුවලින් කොටස් උපුටාගෙන තමන්ගේ අදහස තහවුරු කිරීමට අවශ්‍ය පරිදි වැරදි පිළිවෙලට ගලපා ධර්මයේ මුල, මැද, අග යහපත් සුධර්ම ගුණය සාහසික ලෙස ඝාතනය කරති. බුද්ධ දේශනාව ම එසේ විකෘති කරන අතර අටුවාව බුද්ධඝෝෂ හිමියන්ගේ රචනයක් යයි මිථ්‍යාමතයක් පතුරුවමින් සැරියුත් මාහිමියන්ගෙන් ආරම්භ වූ අටුවා හෙවත් ධර්මයේ අර්ථ දැක්වීමේ සම්ප්‍රදාය සම්පූර්ණ වැරදියයි බැහැර කරති. හිටි හැටියේ සිවුරු පොරවාගත් මේ පුද්ගලයෝ මෙතෙක් තිබුණු ශාසනය වැරදි ය, තමන් කියන දේ නිවැරැදියැ යි මිනිසුන්ට ඒත්තු ගන්වති. ඒ නිසා ඔවුන් අද බොහෝ ජනයා අතර රහතන් වහන්සේලා ලෙස පිළිගැනීමට ලක්ව ඇත.

අප රහතන් වහන්සේ කවුරුදැයි හඳුනා ගැනීම අත්‍යාවශ්‍ය වන්නේ මේ නිසා ය. එවිට අපට මොවුන් රහතුන් නොව අරහන්ත ඝාතකයන් බව වටහා ගත හැකි ය. මහජනයාට කියාදිය හැකි ය. ශාසනය මේ විනාශකාරීන්ගෙන් ගලවා ගත හැකි ය. ඔවුන් පසු පස ගොස් අපාගත වන මිනිසුන් ඉන් මුදා ගත හැකි ය.

ධම්ම පදයේ අරහන්ත වර්ගය මේ සඳහා ඉතා ප්‍රයෝජනවත් වන ධර්ම සංග්‍රහයකි. සංයුත්ත නිකායේ එන කෝසල සංයුත්තයේ සත්ත ජටිල සූත්‍රයේ දී කෙනෙකු රහත් ද නොරහත් දැයි වටහා ගැනීම එක්වර කළ හැක්කක් නොව එය කෙනෙකු දිගුකලක් ඇසුරු කිරීමෙන් කළ යුත්තක් බවත් එයට තමාට නුවණ ද තිබිය යුතු බවත් වදාරා තිබේ. ඒ ක්‍රමය අනුව රහත් පුද්ගලයෙකු දෙස දිගුකලක් විමසිල්ලෙන් බැලිය යුතු ය. රහතන් වහන්සේ ගැන කරුණු රාශියක් මෙම අරහන්ත වර්ගයේ දක්නට ලැබේ. කිසිවකට ශෝක නොකිරීම, කිසිදු සම්පතක් රැස් නොකිරීම සියලු දේ අතහැර යාමට හැකිවීම, ආහාරයෙහි ගිජු නොවීම අටලෝ දහමින් කම්පා නොවීම, කයෙන් වචනයෙන් සිතින් කිසිදු දුශ්චරිතයක නො යෙදීම යනාදිය මෙහි එන රහතුන් වහන්සේගේ ලක්ෂණවලින් කීපයකි.

4.5.3.1 රහතන් වහන්සේට කායික මානසික දුර්වල්ලක් නැත.

බුදුරජාණන් වහන්සේ කෙරෙහි වෛර බැඳ ගත් දෙව්දත් තෙරණුවෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ නැසීමට තීරණය කිරීමට තරම් දරුණු වූහ. ඒ සඳහා දෙව්දත් තෙර බිම්බිසාර මහ රජුගේ පුත් අජාසත් කුමරු සමඟ මිත්‍ර වී ඔහුගේ සහාය ලබා ගැනීමට සිතුවේ ය. ඒ අනුව දෙදෙනා අතර කතිකාවක් ඇති විය. එනම් තමන් බුදුන් මරා බුදුවන බවත් අජාසත් කුමරුට පියා මරා රජ වෙන ලෙසත් ය. කෙසේ හෝ අජාසත් කුමරු පියා දඟගෙයි දමා මරවා රජ විය. ඔහුගේ සහාය ඇතිව දෙව්දත් තෙර බුදුන් මැරවීමට නාලාගිරි ඇතු මෙහෙයවීම, දුනුවායන් යෙදවීම වැනි උපක්‍රම කීපයක් ම ක්‍රියාත්මක කළත් ඒවා අසාර්ථක විය. අන්තිමේ දී ඒ තෙරණුවෝ තමන් ම බුදුරදුන් නසන්නට තීරණය කළේ ය. ඒ අනුව දෙව්දත් තෙර ගිජ්ඣකූළු පව්වට නැග පර්වත පාමුල සක්මන් කරමින් සිටි බුදුරජාණන් වහන්සේ ගේ හිස මතට වැටෙන සේ මහ ගලක් පෙරලී ය. ඒ ගල පහතට වැටීමට පෙර බුද්ධ ගුණානුභාවයෙන් මතු වී ආ ගල්කුළු දෙකක් අතර හිර වී නැවතුණි. ඒ ගල් කුළුවල

ගැටීමෙන් බිඳී විසි වූ ගල් පතුරක් වැදී උන්වහන්සේගේ සිරිපතුල තුවාල වී ලේ ගැලී ය. එයින් දරුණු වේදනාවක් ඇති විය. වහා එතැන රැස් වූ භික්ෂූහු උන්වහන්සේව ජීවක වෛද්‍යවරයාට දැක්වීමට ජීවක අඹ වනයට වැඩමවාගෙන ගියහ.

ඇතුළු නුවර රෝගියෙකුට වෙදකම් කරමින් සිටි ජීවක වෛද්‍යවරයා ඒ පුවත අසා වහා පැමිණියේ ය. ඉතා තියුණු බෙහෙතක් යොදා තුවාලය බැඳ ස්වාමීනි, මම ඇතුළු නුවර රෝගියාගේ පිළියම නිමකොට පෙරලා එමි, එතෙක් මෙම බෙහෙත බැඳි ආකාරයෙන් ම තිබෙන්නට හරින්නැයි කියා ගියේ ය. එහෙත් ඔහු ගොස් ඒ රෝගියාගේ පිළියම නිමා කොට එනවිට නුවර වාසල් දොරටු වසා තිබුණි. එහෙයින් ඔහුට නගරයෙන් පිටත තිබූ ඔහුගේ අඹවනයට යාමට රෑ පහන් වනතුරු ඇතුළු නුවරට වී බලා සිටීමට සිදු විය. මේ අතර ඔහුට ''අහෝ මා විසින් මහා බරපතල වරදක් කරන ලදී. සාමාන්‍ය මිනිසෙකුට මෙන් තථාගතයන් වහන්සේගේ පාදයට ද තියුණු බෙහෙතක් දමා තුවාලය බැන්දෙමි දැන් ඒ බැමි මුදාහැරිය යුතු වේලාවයි එසේ නො කළහොත් උන්වහන්සේගේ ශරීරයේ රෑ පුරා ම මහා දැවිල්ලක් ඇති විය හැකියැයි'' සිත් වේදනාවක් ඇති විය.

ඔහුගේ අදහස පරසිත් දන්නා නුවණින් දුටු බුදුරජාණන් වහන්සේ ආනන්ද තෙරුන් අමතා ආනන්දය, ජීවක වෛද්‍යවරයාට රෑ බෝ වීම නිසා නුවරින් පිටතට එන්නට නොහැකි වී ඇත. මේ තුවාලයේ බැඳුම් මුදාලන වේලාව පැමිණ ඇතැයි ඔහු සිතයි. ආනන්ද එය ලිහා දමන්න යයි වදාළහ. ආනන්ද තෙරණුවෝ එය ලිහා දැමූහ. ගසක පතුරක් ගැලවී යන්නා සේ තුවාලයේ කබළු ගැලවී සුව වී ගියේ ය.

ජීවක වෛද්‍යවරයා ද අරුණ නැගී වාසල් දොර විවර වූ සැණින් බුදුරදුන් වෙත වේගයෙන් අවුත් සිදු වූ ප්‍රමාදයට සමාව ගෙන ස්වාමීනි, කෙසේ ද ඔබ වහන්සේගේ සිරුරෙහි දැවිල්ලක් හට ගත්තේ දැයි ඇසී ය. එවිට බුදුරජාණන් වහන්සේ ජීවකය, බෝ මැඩදී ම තථාගතයන් වහන්සේගේ සියලු දැවිලි සන්සිඳුනේ යයි වදාරා පූර්වාපර සන්ධි ගලපා දහම් දෙසමින් මේ ගාථාව වදාළ සේක.

ගතද්ධිනො විසොකස්ස
විප්පමුත්තස්ස සබ්බධි
සබ්බ ගන්ථප්පහීනස්ස
පරිළාහො න විජ්ජති

පදාර්ථ:-

ගතද්ධිනො, සසර ගමන නිම කළා වූ; **විසොකස්ස,** ශෝකය ප්‍රහීණ කළා වූ; **සබ්බධි විප්පමුත්තස්ස,** ස්කන්ධ ආදී සියලු ධර්මයන් හි නොඇලී ඉන් මිදුනා වූ; **සබ්බ ගන්ථ පහීනස්ස,** සියලු ගැට දුරුකළා වූ රහතන් වහන්සේට; **පරිළාහො න විජ්ජති,** කායික හෝ මානසික දැවිල්ලක් නැත;

විවරණය:-

ගත අද්ධිනො, යන මෙහි අද්ධ හෝ අද්ධාන නමින් හැඳින්වෙන්නේ, මාර්ගය හෝ කාලයයි. ඒ අතරින් මෙහි මාර්ගය යන අර්ථය ගැනේ. එනම් සංසාරය නැමැති දීර්ඝ මාර්ග යයි ඒ ගමන නිම කළ හෙයින් **ගත අද්ධිනො** නම් වෙයි. කාමය ඉටු නොවීම නිසා ශෝක වීම

පෘථග්ජන ස්වභාවය යි. රහතන් වහන්සේට කාමය පිළිබඳ ආශාවක් හෝ බැඳීමක් නැති නිසා ශෝකයක් නැත.

සබ්බධි යනු පංචස්කන්ධය ඇතුළු සියලු සංස්කාරයන්ට කියන නමකි. රහතන් වහන්සේ ඉන් මිදුණු සේක.

සබ්බ ගන්ථ : සබ්බ ගන්ථ යනු සත්වයාගේ නාම, රූප කාය, චුති, ප්‍රතිසන්ධි වශයෙන් සසර ගැට ගසන කාය ග්‍රන්ථ හතර යි. **ධම්ම සංගිනී** ප්‍රකරණයේ සඳහන් පරිදි ඒ හතර මෙසේ ය.

1. **අභිජ්ඣා කායගන්ථ** : පුනර්භවය හෙවත් නැවත ඉපදීම ඇති කරවන නන්දිරාග හෙවත් සතුටුවීමෙන් ඇලීම ඇති කරන ලැබෙන ලැබෙන රූපාදී අරමුණෙහි ඇලෙන තෘෂ්ණාව යි.

2. **ව්‍යාපාද කායගන්ථ** : ව්‍යාපාද කාය ගන්ථ යනු ආඝාත, පටිඝ, කෝධ, දෝස යන විවිධ නම්වලින් හැඳින්වෙන අරමුණු පිළිබඳ ගැටීමයි, අකමැති අප්‍රිය අරමුණෙහි තරහ ඇති කර ගැනීම වෛර බැඳ ගැනීම හෝ නැසීමට තරම් දරුණු වන ක්‍රෝධය යි.

3. **සීලබ්බත පරාමාස කායගන්ථ** : මේ ආර්ය අෂ්ටාංගික මාර්ගයෙන් බැහැර වෙනත් ආගම්වල ඇති සීල ව්‍රතවලින් සසරින් මිදිය හැකියයි. සිතා ඒ මිථ්‍යා සිල් හා ව්‍රත අනුගමනය කිරීම.

4. **ඉදං සච්චාභිනිවෙස කායගන්ථ** : ශාස්වත දෘෂ්ටි, උච්ඡේද දෘෂ්ටි යන අංශ දෙකට අයිති වන මිථ්‍යා දෘෂ්ටිවලින් කුමක් හෝ තමන් අදහන දෘෂ්ටිය ම සත්‍යය යි. අනෙක් සියල්ල බොරුයයි ඇදහීමයි.

මේ ග්‍රන්ථ හෙවත් ගැට හතරෙන් ම සත්ත්වයා කාය වශයෙන් පංචස්කන්ධ වශයෙන් සසර පැටලෙන නිසා මේවා චතුර්විධ කාය ග්‍රන්ථ නමින් හැඳින් වේ.

4.5.3.2. විල හැරයන හංසයන් මෙන් සසර හැරයන රහතන් වහන්සේ

භාග්‍යවතුන් වහන්සේ රජගහ නුවර වස් වැස වස් පවාරණය කොට අඩ මසකින් පමණ චාරිකාවෙහි හැසිරෙන්නෙමියි භික්ෂූන් වහන්සේලාට දැන්වූහ. භික්ෂූන් වහන්සේලා සමග චාරිකාවෙහි හැසිරීම බුදුවරයන් වහන්සේලාගේ සිරිතකි. මෙම පණිවිඩය ලද භික්ෂූන් ගමනට සූදානම් වෙමින් පාත්‍රා පිස සිවුරු සෝදා පඬු පොවා ගැනීම් ආදිය කරන අතර මහා කාශ්‍යප තෙරණුවෝ ද සිවුරු සෝදමින් සිටියහ. මෙය දුටු භික්ෂූහු මහ'කසුප් තෙරණුවෝ' කුමක් නිසා සිවුරු සෝදත් ද. මේ නුවර ඇතුළත් පිටතත් අටළොස් කෙළක් පමණ මිනිස්සු සිටිති. ඒ සියල්ලෝ ම වාගේ උන්වහන්සේගේ නෑයෝ නොවෙත් නම්

දායකයෝ වෙති. ඒ අය තෙරුන්ට සත්කාර සම්මාන නො කෙරෙත් ද මෙතරම් උපකාර තියෙද්දී ඒවා අතහැර මුන් වහන්සේ කොහි යන්නාහු දැයි කියන්නට වූහ.

චාරිකාව ආරම්භ කරමින් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මේ නුවර අටළොස් කෙළක් පමණ ජනයා වසති. ඔවුන්ගේ මඟුල් අවමඟුල් අවස්ථා සඳහා භික්ෂූන් යා යුතු ය. විහාරය හිස් කිරීමත් නුසුදුසු ය. මෙහි කවුරුන් නම් නවතා යන්නෙම් ද? කාශ්‍යපට නෑදෑයෝත් දායකයෝත් මෙහි සිටිති. එහෙයින් උන්වහන්සේ නවතා යන්නෙමියි සිතා කාශ්‍යප ඔබේ පිරිසත් සමඟ ඔබ මෙහි නවතින්නැයි කීහ. එසේ ය ස්වාමීනි'යි කියා උන්වහන්සේ එහි නැවතුනහ.

භික්ෂූහු, ඇවැත්නි, අප කී දෙය එලෙසින් ම සිද්ධවූවා නොවේදැයි කීහ. එය ඇසුණු බුදුරජාණන් වහන්සේ මහණෙනි, මහකසුප් තෙරුන් කුලයෙහි හා ප්‍රත්‍යයෙහි ඇළුණු කෙනෙකැයි නොකියන්න. උන්වහන්සේ නැවතුනේ මගේ වචනය ඉටු කරන්නට ය. මෙතෙම පෙරත් පදුමුත්තර බුදු සමයෙහි දී ම කුලයෙහි මෙන් ම සිව්පසයෙහි නොඇලී සඳ මෙන් කුලයන් වෙත එළඹෙන්නට සමර්ථ වන්නෙම්වායි ප්‍රාර්ථනා කළ කෙනෙකි. මම චන්ද්‍රූපම ප්‍රතිපදාවත් අරියවංශ ප්‍රතිපදාවත් උන්වහන්සේ වැන්නවුන් නිසා ම දේශනා කළෙමියි වදාරා, මහණෙනි, කාශ්‍යප තෙරුන් දිය පිරුණු විලක බැස පීනා එයින් ඉගිලී කිසිවක නොඇලී නොලැග යන රාජ හංසයෙකු මෙනි. මගේ පුත්‍රයාගේ පිළිවෙල ද එය වන්නේයැ යි පූර්වාපර සන්ධි ගලපා දහම් දෙසමින් මේ ගාථාව දේශනා කළ සේක.

උය්‍යුඤ්ජන්ති සතීමන්තො
න නිකෙතෙ රමන්ති තෙ
හංසා'ව පල්ලලං හිත්වා
ඔකමොකං ජහන්ති තෙ

පදාර්ථ:-
සතීමන්තො, සිහිය දියුණු කළ රහතන් වහන්සේලා; **උය්‍යුඤ්ජන්ති,** තමා අවබෝධ කළ ධ්‍යාන හා විදර්ශනා සමාපත්තිවල යෙදී සිටිති; **තෙ න නිකෙතෙ රමන්ති,** උන්වහන්සේලා, පංචකාම ගුණයෙහි හෝ ගිහි ගෙයෙහි නො ඇලෙති; **පල්ලලං හිත්වා හංසා ඉව,** විලහැර යන හංසයන් මෙන්; **ඔකං ඔකං ජහන්ති,** ආලයෙන් ආලය හෙවත් සියලු සංසාර වාසස්ථාන අපේක්ෂා රහිතව ම හැර යති;

විවරණය:-
මෙහි '**උය්‍යුඤ්ජන්ති**' යයි කීවේ රහතන් වහන්සේලාට රහත් වීමෙන් පසු අමුතුවෙන් යෙදිය යුතු බණ භාවනාවක් නැති බැවින් තමා ලැබූ අර්හත් ඵල සමාපත්තියට හෝ ධ්‍යාන ආදියට සම වැදී වාසය කිරීම යි. **නිකෙත,** ආලය සහ **ඔක** යන වචනයෙන් හැඳින්වෙන්නේ වාසස්ථානය යි. ඒ පිළිබඳ ඇල්ම ද ආලය නමින් හැඳින්වේ. මුලින් ම ගිහි ගෙය, කම්සැප, පිළිබඳ ආලය දුරු කළ රහතන් වහන්සේ අවසානයේ දී මේ පංචස්කන්ධ නැමති නිවාසයත්, කාම, රූප, අරූප භවයන් පිළිබඳ ආලයත් දුරු කර ඒ සියල්ල හැරයන බැවින් **ඔකං ඔකං ජහන්ති** යයි කියනු ලැබේ.

4.5.3.3. රහතන් වහන්සේලාගේ රැස්කිරීම් නැත.

බුදුරජාණන් වහන්සේ සැවැත් නුවර දෙව්රම් වෙහෙරෙහි වැඩ වසන සමයෙහි බෙල්ලට්ඨිසීස නම් රහතන් වහන්සේ නමක් විසූහ. උන්වහන්සේ පිඬු සිඟා වැඩම කොට පිණ්ඩපාත දානය වළඳා නැවත වෙනත් වීථියකට වැඩම කොට වියලි ආහාර ලබා විහාරයට ගෙනගොස් තැන්පත් කොට තබයි. නිතර පිඬුසිඟා යාම කරදරයකැයි සිතා කීප දිනක් ම ධ්‍යාන සුවයෙන් වැඩ සිට අවශ්‍ය වන විට ඒ තැන්පත් කළ ආහාර වළඳති. භික්ෂූහූ මේ බව දැක භාග්‍යවතුන් වහන්සේට සැළ කළහ. උන් වහන්සේ ඒ කරුණ නිමිති කරගෙන මින් මතු සන්නිධිකාර පරිභෝජනය හෙවත් ආහාර රැස්කොට තබාගෙන පරිහරණය කිරීම නොකළ යුතු යයි ශික්ෂා පදයක් පැනවූහ. එම ශික්ෂා පදය පැණවීමට පෙර සිදු කළ නිසාත්, එසේ ම එය උන්වහන්සේගේ අල්පේච්ඡතා ගුණය නිසාත් සිදු වූවක් බැවිනුත් බෙල්ලට්ඨිසීස තෙරුන්ගේ දෝෂයක් නැති බව පැහැදිලි කරමින් මේ ගාථාවෙන් දහම් දෙසා වදාළ සේක.

යෙසං සන්නිචයො නත්‍ථි
යෙ පරිඤ්ඤාත භොජනා
සුඤ්ඤතො අනිමිත්තො ච
විමොක්ඛො යස්ස ගොචරො
ආකාසෙ'ව සකුන්තානං
ගති තෙසං දුරන්නයා

පදාර්ථ:-

යෙසං, යමෙකුගේ; **සන්නිචයො නත්‍ථි**, කර්ම රැස් කිරීමක් හෝ ප්‍රත්‍ය රැස්කිරීමක් නැත් ද; **යෙ**, යමෙක්; **පරිඤ්ඤාත භොජනා**, පිරිසිඳ දැන ආහාරය වළඳන සේක් ද; **යස්ස**, යමෙකුට **සුඤ්ඤතො අනිමිත්තොච විමොක්ඛො ගොචරො**, ශූන්‍යත, අනිමිත්ත, අප්පණිහිත යන ලක්ෂණ ඇති නිර්වාණය අරමුණු වේ ද; **ආකාසෙව සකුන්තානං ගති එව**, අහසෙහි පක්ෂීන් ගිය මග මෙන්; **තෙසං ගති**, ඒ රහතන් වහන්සේලා ගිය මග ද; **දුරන්නයා**, නොදත හැකි ය. (නැවත ගමනක් නැත යන අදහස යි)

විවරණය:-

සන්නිචයො යනු රැස් කිරීම යි. රැස් කිරීම් දෙකකි. කර්ම රැස් කිරීමත් ප්‍රත්‍ය පිරිකර රැස් කිරීමත් ය. රහතන් වහන්සේගේ මේ රැස් කිරීම් දෙක ම නැත.

සන්නිධිකාර යනු රැස්කොට තබා ගැනීම යි. භික්ෂූන් වහන්සේට චීවර පිණ්ඩපාත ආදී කිසිවක් රැස් කර තබා ගැනීම විනයෙන් තහනම් ය. සන්නිධිකාර පරිභෝජනයෙන් පචිති ඇවැතක් සිදු වේ. ඒ ඇවැතින් ගැලවීමට සංඝික ක්‍රමයට අනුව සඟ සතු දේ පොදුවේ ගබඩා කර හෝ තැන්පත් කර තැබීමට විධිවිධාන විනයේ සලසා ඇත.

පරිඤ්ඤාත භොජනා - මෙහිදී පරිඤ්ඤා හෙවත් පිරිසිඳ දැන ගැනීම් තුනකි. එනම්,

1. **ඤාත පරිඤ්ඤා** - තමාට ලැබෙන ආහාර මොනවාද? ඒවායේ ඒවා දැහැමි ද? නොදැහැමි ද? දැන ගැනීම.

2. **තීරණ පරිඤ්ඤා** - ආහාරයෙහි පිළිකුල් බව දැන ගැනීම.

3. **පහාන පරිඤ්ඤා** - ආහාරයෙහි ආශාව දුරුකොට නුවණින් දැන වැළඳීමයි.

ත්‍රිවිධ විමොක්ෂ

1. **සුඤ්ඤත විමොක්ඛ** - නිර්වාණය රාග, ද්වේශ, මෝහයන්ගෙන් තොර හෙයින් ශූන්‍යය.
2. **අනිමිත්ත විමොක්ඛ** - නිර්වාණය රාගාදී අරමුණු නිමිති සලකුණුවලින් ද තොර බව ය.
3. **අප්පණිහිත විමොක්ඛ** - රාගාදී ප්‍රාර්ථනාවලින් නිර්වාණාවබෝධය කළ රහතන් වහන්සේලා මිදුණු බවය.

4.5.3.4. පක්ෂියෙකුගේ පාසටහන් අහසෙහි නැත්තා සේ රහතන් වහන්සේගේ ගමන් මග දැකිය නොහැකි ය.

බුදුරජාණන් වහන්සේ වේළුවනාරාමයේ වැඩ වසන සේක. එකල අනුරුද්ධ මහ රහතන් වහන්සේ තම සිවුරු දිරාපත් ව ගිය බැවින් සිවුරක් කරගැනීම පිණිස පාංශුකූල රෙදි සොයති. මෙයින් තෙවෙනි භවයෙහි උන්වහන්සේට පුරාණ භාර්යාව වූ තවුතිසා දෙව්ලොව වැසි ජාලිනී නම් දෙව්දුවක් සිටියා ය. ඇය තෙරුන් වහන්සේ සිවුරක් සොයනු දැක දිගින් තෙළෙස් රියනක් පමණ වූ ද පළලින් සතර රියනක් පමණ වූ ද දිව්‍ය සළු තුනක් රැගෙන මේවා මේ අයුරින් ම දුනහොත් තෙරුන් වහන්සේ නොපිළිගනිති යි සිතා උන් වහන්සේ වඩින මාර්ගයෙහි ඉදිරියෙන් වූ එක් කසල ගොඩක රෙදි කෙළවර පමණක් පෙනෙන සේ තැබුවා ය. තෙරණුවෝ එය දැක මෙය කසල ගොඩක දමා ඉවත ලූ පාංශකූලයක් ය, යන සංඥාවෙන් රැගෙන වැඩියහ.

උන්වහන්සේ සිවුරු මසන දිනයෙහි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ පන්සීයක් භික්ෂූන් පිරිවරා එහි වැඩම කොට චීවර කරන කටයුත්තට උදව් කළහ. එකල දෙව්දුව ද සිවුරු කරන අසූමහා ශ්‍රාවකයන් වහන්සේලා ඇතුළු මහ සඟරුවනට කැඳ බත් ආදී දානය ඇතුළු ගමෙහි මිනිසුන් අත යැව්වා ය. පන්සීයක් පමණ භික්ෂූන් වහන්සේලාත් වළඳා දානය විශාල ප්‍රමාණයක් ඉතිරි විය. මෙය දුටු භික්ෂූහු අනුරුද්ධ තෙරුන් මෙපමණ විශාල ප්‍රමාණයක් දානය පිළියෙල කරවූයේ කුමකට ද? භික්ෂූන් වහන්සේලාගේ පමණට දානය ගෙනාවේ නම් ප්‍රමාණවත් නොවේදැයි දොස් කියන්නට වූහ. ඒ බව ඇසූ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මහණෙනි, මේ දාන සම්භාරය අනුරුද්ධ තෙරුන් විසින් ගෙන්වන ලදැයි සිතන්නහු ද? එසේ නැත. මාගේ පුත්‍ර අනුරුද්ධයන් මෙබන්දක් ඉල්ලන්නේ නැත. රහත්හු ප්‍රත්‍ය පිළිබඳ කතා නොකරති. මේ වනාහි දේවානුභාවයෙන් උපන්නේයයි පූර්වාපර සන්ධි ගලපා වදාරා මෙම ගාථාවෙන් දහම් දෙසූ සේක.

යස්සාසවා පරික්ඛීණා
ආහාරෙ ච අනිස්සිතො
සුඤ්ඤතො අනිමිත්තො ච
විමොක්ඛො යස්ස ගොචරො
ආකාසෙව සකුන්තානං
පදං තස්ස දුරන්නයං

පදාර්ථ:-

යස්ස, යම් රහතන් වහන්සේ නමකගේ; **ආසවා පරික්ඛීණා** ආශ්‍රවයන් දුරු වූයේ වේ ද; **ආහාරෙ ච අනිස්සිතො,** කබලිංකාර ආහාරයෙහි තෘෂ්ණා දෘෂ්ඨි වශයෙන් ඇලීමක් නැද්ද; **යස්ස,** යමෙකුට; **සුඤ්ඤතො අනිමිත්තො ච විමොක්ඛො ගොචරො,** ශුන්‍යත, අනිමිත්ත, අප්‍රණිහිත ලක්‍ෂණ ඇති නිර්වාණය අරමුණු වේද හෙවත් එය අරමුණු කොට වෙසේ ද; **ආකාසේ සකුන්තානං පදං ඉව,** අහසෙහි පක්‍ෂීන්ගේ පිය සටහන් මෙන්; **තස්ස පදං** උන් වහන්සේ ගිය තැන ද; **දුරන්නයං,** දත නොහැකි ය (ගිය තැනක් නැත);

විවරණය:-

ආසවා 1. **කාමාසව** යනු ඉන්ද්‍රිය සයට ලැබෙන අරමුණු කෙරෙහි ඇතිවන කාම රාගය.
2. **භවාසව** යනු කාම, රූප, අරූප වශයෙන් සසර පැවතීමට ඇති ඇල්ම.
3. **දිට්ඨාසව** (යනු තමාගේ රූප වේදනා ආදී පංචස්කන්ධය සහ බාහිර රූපාදී ධර්මයන් පිළිබඳ ව නිත්‍ය ය, සුභ ය, සැප ය, ආත්ම යයි පවතින මිථ්‍යා දෘෂ්ටියයි.
4. **අවිජ්ජාසව** (යනු රූපාදී ස්කන්ධ ධර්මයන් පිළිබඳ අනිත්‍ය දුක්ඛ අනාත්ම යන සැබෑ තත්ත්වය වසාලන මෝහයයි.

ඇස කණ ආදී ඉන්ද්‍රියයන්ට අරමුණු මුණගැසීමේ දී වැගිරෙන්නේ ය. මතු වී එන්නේ ය යන අර්ථයෙන් ද කාම රූප අරූප යන මුළු භවය පුරාමත් සෝවාන් මාර්ගයට පත්වන තුරාමත් වැගිරෙමින් පවත්නා නිසා ද අරිෂ්ටාසව, සුරාසව, මෙන් සසර අනාදිමත් කාලයක් සත්ත්වයාගේ සිත්සතන් තුළ පැසව පැසවා පවතින හෙයින් ද මේවාට ආසව (ආශ්‍රව) යයි කියනු ලැබේ.

4.5.3.5. දෙවියන්ට ප්‍රිය වූ රහතන් වහන්සේ

බුදුරජාණන් වහන්සේ එක් වස් පවාරණ දිනයක මිගාර මාතෘ ප්‍රාසාදයෙහි පහත මාලයෙහි මහා ශ්‍රාවකයන් වහන්සේලා පිරිවරා වැඩහුන් සේක. ඒ වන විට මහා කච්චායන තෙරුන් වහන්සේ අවන්තියෙහි වැඩ වෙසෙති. උන්වහන්සේ දුරබැහැර සිට පවා දහම් ඇසීමට පැමිණීම සිරිත ය. ඒනිසා ම භික්‍ෂූහු මහාකච්චායන තෙරුන්ට අසුනක් වෙන්කර තබා ම වැඩ හුන්හ. සක් දෙව්රජු දෙදෙව්ලොව පිරිස ද සමඟ දිව්‍යමය සුවඳ මල් ආදිය ගෙන අවුත් බුදුරජාණන් වහන්සේට පූජා කර මහාකච්චායන තෙරුන් නොදැක උන්වහන්සේ කොහි ද දැන්ම වඩිත් ද එසේ වඩින්නේ නම් යෙහෙකැයි සිතමින් සිටියේ ය. එසේ සිතත් ම උන්වහන්සේ පැමිණ පණවන ලද ආසනයේ වැඩ සිටියහ. සක් දෙවිඳු වහා ගොස් උන්වහන්සේගේ දෙපා ගොප්මස අල්ලාගෙන අනේ මම ඔබවහන්සේ වඩිතියි බලාපොරොත්තුවෙන් සිටියෙමියි කියා සුවඳ මල් ආදියෙන් පුදා වැඳ එකත් පසෙක සිටියේ ය. එය දුටු සෙසු පෘථග්ජන භික්‍ෂූන් වහන්සේලා සක් දෙවිඳු මුහුණ බල බලා

පුදසත්කාර කරන්නේ ය, මහා ශ්‍රාවකයන් වහන්සේලා, වැඩ සිටිය දී කච්චායන තෙරුන් වඩින තුරු ම බලා හිඳ උන්වහන්සේට ම පුද සත්කාර කළා නොවේදැයි දෝෂාරෝපණ මුඛයෙන් කතා කළහ. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ එය අසා මහණෙනි, ඔබේ අදහසත් කතාවත් වැරදි සහගත ය. මා පුත් මහාකච්චායන වැනි හික්ම වූ ඉඳුරන් ඇති රහතන් වහන්සේලා මිනිස්සුන්ට වාගේ ම දෙවියන්ටත් ප්‍රියය යි වදාරා මෙම ගාථාව දේශනා කළ සේක.

යස්සින්ද්‍රියානි සමථං ගතානි
අස්සා යථා සාරථිනා සුදන්තා
පහීනමානස්ස අනාසවස්ස
දෙවා පි තස්ස පිහයන්ති තාදිනො

පදාර්ථ:-
සාරථිනා, දක්ෂ රියදුරෙකු විසින්, **යථා අස්සා සුදන්තා,** අශ්වයෝ මනාසේ දමනය කරනු ලබන්නා සේ; **යස්ස,** යම් රහතන් වහන්සේ නමකගේ; **ඉන්ද්‍රියානි,** චක්ෂුර් ආදී ඉන්ද්‍රියයන්; **සමථං ගාතානි,** සංවරයට පත්වූයේ වේද; **පහීන මානස්ස,** මානය දුරු වූ; **අනාසවස්ස,** ආශ්‍රවයන් නැති; **තස්ස තාදිනො,** අෂ්ටලෝක ධර්මයෙහි නොසැලෙන ඒ රහතන් වහන්සේට; **දෙවා අපි පිහයන්ති,** දෙවියොත් ප්‍රිය කරති.

විවරණය:-
ඉන්ද්‍රිය සමථය යනු රූප ශබ්ද ආදී අරමුණු පිළිබඳ ව රාග වශයෙන් ඇලීමක් හෝ ද්වේෂ වශයෙන් ගැටීමක් නැතිව ඉඳුරන් සංසිඳුවා ගැනීමයි. මානය යනු මැනීමයි. සෙය්‍ය මානය හෙවත් තමා උසස්යයි මැනීම, සදිසමාන හෙවත් තමා හා සමානයයි මැනීම. හීන මාන හෙවත් තමා පහත්යයි මැනීම. යනුවෙන් මානය ත්‍රිවිධ ය. මෙය අනාගාමී වීම දක්වා ම පවතී. එය නැසෙන්නේ රහත් වීමෙනි.

4.5.3.6. රහතන් වහන්සේ මඩ නැති විලක් සේ පිරිසිදු ය.

එක් සමයෙක සැරියුත් මහරහතන් වහන්සේ වස් අවසානයේ චාරිකාවේ යෙදෙනු කැමැතිව බුදු රජාණන් වහන්සේගෙන් වැඳ අවසර ගෙන තමාගේ පිරිවර භික්ෂූන් වහන්සේලා සමඟ පිටත් වූහ. වෙනත් බොහෝ භික්ෂූන් වහන්සේලා ද උන්වහන්සේ සමග ගමනට එකතු වූහ. සැරියුත් මහරහතන් වහන්සේ නම්ගොත් වශයෙන් ප්‍රකට භික්ෂූන් වහන්සේලාට ඒ ඒ නම්ගොත්වලින් අමතා උන්වහන්සේලාගේ ගමන නැවැත්වූහ. එසේ නමින් එතරම් ප්‍රකට නොවූ භික්ෂූන් වහන්සේ නමක් අනේ තෙරුන් වහන්සේ මාවත් නමින් අමතා කතා කොට නවත්වන්නේ නම් යෙහෙකැයි සිතී ය. සැරියුත් තෙරුන් වහන්සේට එතරම් මහා භික්ෂු පිරිසක් මැද ඒ භික්ෂුවගේ සිතිවිල්ල පිළිබඳ සැලකිල්ලක් ඇති නොවී ය. ඒ භික්ෂුව තෙරුන් වහන්සේ අනික් අය මෙන් මා ගණන් නොගන්නේ යැයි වෛර බැඳගත්තේ ය. මේ අතර මහතෙරුන් අසලින් යන මේ භික්ෂුවගේ සිරුරේ තෙරුන්ගේ සිවුරු කොණ වැදිණ. එයින් උන්වහන්සේගේ තරහ තවත් වැඩි විය. සැරියුත් මහ තෙරුන් විහාර සීමාවෙන් පිටවෙනවාත් සමග ම මේ භික්ෂුව බුදුරජාණන් වහන්සේ වෙත ගොස් ස්වාමීනි, සැරියුත් මහතෙරුන් වහන්සේ තමා අගසව් වෙමියි කියා මගේ කණ පුපුරණ තරම් පහරක් දී සමාව ද නොගෙන පිටත්ව ගියේ යයි පැමිණිලි කළේ ය. බුදුරජාණන් වහන්සේ සැරියුත් මහතෙරුන් ආපසු කැඳවූහ.

මේ අවස්ථාවේ අනඳ තෙරුන් හා මහමුගලන් තෙරුන් වහන්සේලා අපේ වැඩි මහලු සොහොයුරාණන් වහන්සේ මේ භික්ෂුවට පහරක් නොදුන් බව ශාස්තෘන් වහන්සේ නොදන්නා සේක් නොවේ. එහෙත් මේ අධිකරණ විනිශ්චය කරන්නේ සැරියුත් මහ තෙරුන්ගේ සිංහනාදය අසන්නට විය යුතු යයි නිගමනය කොට සියලු භික්ෂූන් වහන්සේලා එහි රැස් කර වූහ. බුදුරජාණන් වහන්සේ ඒ සා මහත් මහසඟන මැද මහ තෙරුන්ගෙන් මෙම චෝදනාව සැබෑදැයි විමසූහ. එහිදී සැරියුත් මහරහතන් වහන්සේ තමන් එවැනි පහර දීමක් නොකළ බව නොපවසා තමන්ගේ ඉවසීම කොතරම් ද යනු, තමාගේ සිත පිරිසිදු දෙත් අපිරිසිදු දේත් සමව භාරගන්නා මහ පොළව වැනි ය. ජලය, සුළඟ, ගින්න වැනි ය යනාදී වශයෙන් උපමා නවයකින් විස්තර කළහ. උන්වහන්සේගේ එම දේශනාව අසා පෘථග්ජන භික්ෂූන් වහන්සේලාගේ ඇසින් කඳුළු වැගිරුණි. රහතන් වහන්සේලාට ධර්ම සංවේගය පහළ වුණි. චෝදනා කළ භික්ෂුවගේ මුළු සිරුර ම දැවෙන්නාක් මෙන් විය. උන්වහන්සේ වහා බුදුරදුන්ගේ පාමුල වැටී තමා කළ වරද පිළිගත්තේ ය.

අනතුරුව බුදුරජාණන් වහන්සේ උන්වහන්සේට සමාව දෙන්නැයි සැරියුත් තෙරුන්ට වදාළහ. තෙරණුවෝ උක්කුටිකයෙන් හිඳ බුදුරදුන් දෙස ඇඳිලි බැඳගෙන ස්වාමීනි, මම උන්වහන්සේට සමාව දෙමි. මා අත යම් දොසක් වේ නම් ඊට උන්වහන්සේ ද කමා කෙරෙත්වායි වදාළහ. තමා කෙරෙහි අභූත චෝදනාවක් කළ භික්ෂුවට පවා අල්පමාත්‍ර වූ හෝ කෝපයක් ද්වේෂයක් ඇති කර නොගෙන උක්කුටිකයෙන් හිඳ කමා කළ සැරියුත් මහ තෙරණුවෝ නම් මහ පුදුම කෙනෙකැයි උන්වහන්සේගේ නිවාත ගුණය පිළිබඳ ව දම්සභා මණ්ඩපයේ රැස් වූ භික්ෂූන් අතර කතා බහක් ඇති විය. බුදුරජාණන් වහන්සේ එය අසා මහණෙනි, සාරිපුත්ත තෙරුන් වැනි ඇත්තෝ මහ පොළොව බඳු ඉවසන, ඉන්ද්‍රඛීලයක් සේ නොසැලෙන ඇත්තෝ ය. ඔවුන් තුළ කෝපයක් ඇති කළ නොහැකි යැයි වදාරා මේ ගාථාව දේශනා කළ සේක.

පඨවීසමො නො විරුජ්ඣති
ඉන්දඛීලූපමො තාදි සුබ්බතො
රහදොව අපෙත කද්දමො
සංසාරා න භවන්ති තාදිනො

පදාර්ථ:-

පඨවිසමො, මහ පොළොව මෙන්; **නො විරුජ්ඣති,** සත්කාර අසත්කාර දෙකේදී අනුරෝධ විරෝධ නැතිව නැතිව සමසේ පිළිගනී; **ඉන්දඛීලූපමො** ඉන්ද්‍රඛීලයක් හෙවත් කුණාටුවකින්වත් නොසැලෙන නගර මැද සිටවූ කුළුණක් මෙන්; **තාදී** අටලෝ දහමින් කම්පා නොවන සුලු වූ; **සුබ්බතො,** මනා පිළිවෙතින් සපිරි රහතන් වහන්සේ; **අපෙත කද්දමො රහදො ඉව,** මඩනැති විලක් මෙන් ප්‍රසන්න ය; **තාදිනො,** ඒ අකම්ප්‍ය ගුණ ඇති හෙයින් රහතන් වහන්සේට; **සංසාරා න භවන්ති.** නැවත සසර සැරිසැරීම් නැත.

විවරණය:-

මෙහි ඉන්ද්‍රඛීල යනු රාජ්‍යයක ආනුභාවය සහ අභිමානය ප්‍රකට කිරීම සඳහා නගර මැද උස්ව හා ඍජුව පිහිටුවන කණුව හෝ කුළුණ යි. අශෝක රජතුමාගේ සිංහ කුළුණ හා පැරීසියේ අයිෆල් කුළුණ ඊට නිදසුන් ය. **තාදි** යනු අටලෝ දහමෙන් කම්පා නොවීමේ ගුණය යි. **සංසාරා න භවන්ති** යනුවෙන් කියවුණේ නැවත සුගති දුගතිවල සැරිසැරීමක් නැති බවයි.

4.5.3.7. තිදොර සංවර වූ රහතන් වහන්සේ

කොසඹෑ නුවර වැසි එක්තරා කුලපුත්‍රයෙක් සසුනෙහි පැවිදි උපසම්පදාව ලබා කෝසම්බිවාසී තිස්ස තෙර යයි ප්‍රසිද්ධව සිටියේ ය. වරක් වස් අවසානයේ කැපකරු දායක උපාසකතුමා තුන් සිවුරක් සහ ගිතෙල් මී පැණි ආදිය ද ගෙනවුත් උන්වහන්සේ පාමුල පිදුවේ ය. උන් වහන්සේ මට මෙයින් පලක් නැතැයි කියා එය පිළිගැනීමට අකමැති වූහ. උපාසකතුමා ඒ මන්දයි විමසූ විට කැපකරුවෙකුවත් නැති මට මේවා පරිහරණය කිරීම කරදරයකැයි කීහ. එවිට උපාසක තැන ඉතා සතුටුව ස්වාමීනි, ඔබ වහන්සේට කැපකරු සහායකයෙකු ලෙස මගේ පුතා පැවිදි කරන්නට කැමැත්තෙමියි කීය. තෙරණුවෝ එම අදහසට එකඟ වූහ. උපාසක තුමා තමාගේ සත්හැවිරිදි පුතා උන්වහන්සේට භාර කළහ. තෙරුන් වහන්සේ ඔහුගේ හිස තෙමා තචපඤ්චක කර්මස්ථානය දී හිස බූ ගා අවසන් කරන විට ම කුමරුවා සිව් පිළිසිඹියාපත් රහත් බවට පත් විය. ඒ බව නොදත් ඔහු පැවිදි කරගත් තෙරුන් වහන්සේ අඩමසකට පමණ පසුව සාමණේරයන් සමග බුදුරජාණන් වහන්සේ දැකීමට යාමට පිටත් වූහ. අතර මග දී උන් වහන්සේලාට එක් විහාරයක රෑ ගත කරන්නට සිදුවිය. තම උපාධ්‍යායන් වහන්සේට සෙනසුන පිළියෙල කිරීමට රෑ බෝ වූ බැවින් සාමණේර නමට සෙනසුනක් පිළියෙල කරගන්නට නොහැකි විය. ඒ පිළිබඳව තෙරුන් වහන්සේට කී විට නුපුරුදු තැනක එළිමහනේ විසීම නුසුදුසු බැවින් තම කුටියේ ම නිදන්නැයි කීහ.

තවමත් පෘථග්ජනයෙකු වූ තෙරුන් වහන්සේ ඇලවූ සැණින් නින්දට වැටුණහ. මෙසේ දින තුනක් ගත විය. තුන්වන දිනයේ සාමණේර නම අද දිනත් මා උපාධ්‍යායන් වහන්සේ සමග එක ම සෙනසුනේ විසුවොත් උන්වහන්සේට ඇවැත් සිදු වන්නේ යැයි සිතා මුළු රැය ම උපාධ්‍යායන් වහන්සේගේ ඇඳ අසල පර්යංකයෙන් හිඳගෙන ම ගත කළේ ය. තෙරුන් වහන්සේට ද අරුණට පෙර සිකපදය ගැන සිහි වී සාමණේර නම පිටත් කිරීමට විජිනිපත ගෙන එහි මිටේ අගිස්සෙන් පැදුරට තට්ටු කරන අදහසින් දුන් පහරින් සාමණේරයන් වහන්සේගේ ඇස තුවාල විය. ඒ බව නොකියා ස්වාමීනි, කිමදැයි ඇසූ විට පිටතට යන්නැයි තෙරණුවෝ කීහ.

සාමණේර නම තම ඇස එක අතකින් වසාගෙන පිටතට ගොස් එක අතකින් ම සියලු වතාවත් කරන්නට විය. උපාධ්‍යායන් වහන්සේට දැහැටි දඬු දුන්නේ ද එක අතකිනි. එයින් නොසතුටු වූ උපාධ්‍යායන් වහන්සේ ආචාර්ය උපාධ්‍යායන්ට වතාවත් කරන හැටි නොදන්නෙහිදැයි ඇසූහ. ස්වාමීනි, දනිමියි කියූ සාමණේර නම එසේ කිරීම හේතුව විස්තර කළේ ය. එය අසා උපාධ්‍යායන් වහන්සේට මහත් සංවේගයක් ඇති විය. උන් වහන්සේ වහාම උක්කුටිකයෙන් හිඳ සත්පුරුෂය නොදැන වූ වරදට සමාවනු මැනවැයි කීහ. එවිට සාමණේර නම සිය උපාධ්‍යායන් වහන්සේ අස්වසමින් ස්වාමීනි, මෙය ඔබේ දෝෂයක් නොවේ. මෙය මට සිදු වූයේ සසර කළ වරදකිනි. ඔබ වහන්සේගේ සිත කළබල වන නිසා ඒ බව ඒ බව නොකීවේ මම ය. එබැවින් ඒ ගැන බරපතල ලෙස නොසිතනු මැනවැයි කීහ. කොතෙක් කරුණු කීවත් තෙරුන්ට සිත හදාගන්නට නොහැකි විය. උන් වහන්සේ සාමණේර නමගේ සිවුරු පිරිකරත් තමා ම ගෙන බුදුරදුන් වෙත කැඳවාගෙන ගියහ.

සියලු පුවත් දිවැසින් දුටු බුදුරජාණන් වහන්සේ උන්වහන්සේලා පැමිණ තමාට වැඳ එකත් පසෙක හුන් කල්හි සුව දුක් විමසූහ. එවිට තෙරණුවෝ, ස්වාමීනි, මට අමුතු අපහසුවක් නැත. එහෙත් මේ කුඩා සාමණේර නම තරම් උතුම් ගුණ ඇති වෙන කිසිවෙකු

මා දුක නැතැයි සියලු තොරතුරු විස්තර කොට කීහ. එවිට බුදුරජාණන් වහන්සේ මහණ, රහතන් වහන්සේලා වනාහි කිසිවෙකුටත් කෝප නොකරති. ද්වේෂ නොකරති. සන්සුන් ඉඳුරන් ඇත්තෝ ය. සන්සුන් සිත් ඇත්තෝ යයි වදාරා මේ ගාථාව දේශනා කළ සේක.

සනතං තසස මනං හොති
සනතා වාචා ච කමම ච
සමමදඤඤා විමුතතසස
උපසනතසස තාදිනො

පදාර්ථ:-

සමමදඤඤා විමුතතසස, චතුරාර්ය සත්‍යය මනාව දැනගෙන පංචවිධ විමුක්තියෙන් කෙලෙසුන්ගෙන් මිදුනා වූ ද; **උපසනතසස,** සිතේ රාගාදිය නැසුණු හෙයින් සංසිඳුනා වූ ද; **තාදිනො,** අට ලෝ දහමින් නොසැලෙන්නා වූ ද; **තසස,** ඒ රහතන්වහන්සේගේ; **මනං සනතං හොති,** සිත සන්සුන් වූයේ වෙයි; **වාචා ච කමම ච,** වචනයත් ක්‍රියාවත් සන්සිඳුනේ වෙයි.

විවරණය:-

පංච විමුක්තිය නම් කෙලෙසුන්ගෙන් මිදෙන ආකාර පහකි.

1. තදංග විමුක්තිය

යනු අලෝභයෙන් ලෝභය, අදෝසයෙන් දෝසය, අමෝහයෙන් මෝහය යනාදී වශයෙන් එක් එක් කුසලාංගයකින් අකුසලය යටපත් කොට කෙලෙසුන්ගෙන් මිදීමයි. පහන් එළියෙන් අඳුර දුරු කිරීම මෙන් එය තාවකාලික වශයෙන් සිත කෙලෙසුන්ගෙන් මිදෙන ලෞකික කාමාවචර ක්‍රමයකි. එහි විපාකයෙන් කාමභවවලින් ඔබ්බට යා නොහැකි ය.

2. වික්ඛම්භන විමුක්තිය

යනු සමථ භාවනාවෙන් නීවරණ මැඩ පවත්වා ධ්‍යාන උපදවා ගැනීමෙන් කෙලෙසුන්ගෙන් සිත මිදීම යි. කළයෙන් ගසා ඉවත් කරන ලද දිය මතු පිට ඇති සෙවෙල් පරඬැල් නැවත එක් රැස් වෙන්නා සේ තාවකාලික ය. ලෞකික ය, එයින් ලැබිය හැක්කේ රූපාවචර හෝ අරූපාවචර බ්‍රහ්මලෝක විපාක පමණි. මෙලොව දී ම ධ්‍යානයන්ගෙන් පිරිහීමෙන් හෝ පරලොව දී බඹලොව ආයුෂ ගෙවීමෙන් එම කෙලෙසුන්ගෙන් මිදීම අවසන් වේ.

3. සමුච්ඡේද විමුක්තිය

යනු සෝවාන් ආදී මාර්ග ඵලවලින් සක්කාය දිට්ඨි ආදී අදාළ කෙලෙසුන් සහ මුලින් ම නසමින් ගොස් රහත් මාර්ගයෙන් සියලු කෙලෙසුන් නැසීම යි. එය කරටිය කැඩුණු තල් පොල් වැනි ගසක් නැවත නොලියලන්නා වැනි ය. එය ලෝකෝත්තර ය, නැවත ඉපදීමක් නැත.

4. පටිප්පස්සද්ධි විමුක්තිය

යනු මාර්ගයෙන් කෙළෙසුන් නැසූ පසු ඵල සිතෙන් කෙළෙස් පුරුදුවලින් සිත මිදීම යි. එය ගිනි දල්වා තිබී ගිනි ඉවත් කළ තැනක තිබෙන උණුසුම දිය ඉස නිවීමක් වැනි ය.

5. නිස්සරණ විමුක්තිය

නිස්සරණ යනු යමකින් නික්මීම යි. එහි පිහිට අත හැරීමයි. ඒ අනුව සියලු භවයන්ගෙන් නික්මුණු හෙයින් ද ලෞකික අරමුණු අතහැර මාර්ගඵල සිත්වලින් නිර්වාණය අරමුණු කිරීම සිදු කරන හෙයින් භවය සම්බන්ධ සියලු දෙයින් මිදීම යන තේරුමෙන් නිර්වාණ තත්ත්වයට කියන නමකි.

සැකෙවින් කිවහොත් කාමාවචර කුසල සිත් පහළ වීම තදංග විමුක්තිය යි. රූපාවචර අරූපාවචර කුසල් සිත් ඉපදවීම වික්ඛම්භන විමුක්තිය යි. මාර්ග සිත් ඉපදවීම සමුච්ඡේද විමුක්තිය යි. ඵල සිත් පහළ වීම පටිප්පස්සද්ධි විමුක්තිය යි. නිර්වාණය නිස්සරණ විමුක්තිය යි.

4.5.3.8. උත්තම පුරුෂයා රහතන් වහන්සේ ය.

එක් දවසක් තිස්නමක් පමණ වූ වනවාසී භික්ෂූන් වහන්සේලා පිරිසක් බුදුරජාණන් වහන්සේ හමුවට පැමිණ වැඳ එකත්පසක හුන්හ. බුදුරජාණන් වහන්සේ උන්වහන්සේලාට සිව්පිළිසිඹියා පත් රහත් බව ලැබීමට වාසනාව ඇති බව දැක උන්වහන්සේලාට අසා සිටින්නට සැරියුත් මහතෙරුන් සමග සාකච්ඡාවක් ආරම්භ කළ සේක.

සාරිපුත්‍රයිනි, සද්ධා ඉන්ද්‍රිය වැඩීමෙන්, එය නිරතුරුව ම ප්‍රගුණ කිරීමෙන්, නිවනට බැස ගැනීමට නිවනින් කෙළවර වීමට පුළුවන් බව ඔබ පිළිගන්නෙහි ද?

එසේ ම සති, විරිය, සමාධි, පඤ්ඤා ඉන්ද්‍රියයන් වැඩීමෙන් නිතර පුරුදු පුහුණු කිරීමෙන් නිවනට බැස ගැනීම නිවනින් කෙළවර වීම වන බව පිළිගන්නේදැයි මෙසේ පංච ඉන්ද්‍රියයන් පිළිබඳ ව ම විමසූ සේක.

එවිට සැරියුත් තෙරණුවෝ ඊට පිළිතුරු සපයමින් ස්වාමීනි, මම සද්ධා, සති, විරිය, සමාධි, පඤ්ඤා වැඩීමෙන් නිතර පුරුදු පුහුණු කිරීමෙන් නිවනට බැස ගැනීම නිවනින් කෙළවර වීම කළ හැකියයි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කෙරෙහි ඇති ශ්‍රද්ධාව නිසා පමණක් නොපිළිගනිමි. මන්ද ස්වාමීනි, යම් කෙනෙකුට ඒ කාරණය එසේ වන බව ප්‍රඥාවෙන් දැනගනු නොහැකි වෙයි ද. එය ප්‍රඥාවෙන් නොදුටු නොදන්නා ප්‍රත්‍යක්ෂ නොකළ හෝ ස්පර්ශ නොකරන ලද්දක් වෙයි නම් එවිට ඔවුන් ඒ කාරණය විශ්වාස කරන්නේ ශ්‍රද්ධාව නිසා පමණක් වන හෙයිනි යි වදාළහ.

එය අසා සිටි සෙසු භික්ෂූන් වහන්සේලා මේ සැරියුත් තෙරණුවන් තමන්ගේ වැරදි පිළිගැනීම් හෝ මත තව අත්හැර නැත. අදත් සම්මා සම්බුදුරදුන්ගේ වදන් නො අදහතියි කියන්නට වූහ. එය අසා බුදුරජාණන් වහන්සේ, මහණෙනි, ඔබ මේ පවසන්නේ කුමක් ද? මා සාරිපුත්‍රයන්ගෙන් විමසූවේ පංච ඉන්ද්‍රිය ධර්ම නොවඩා එසේ ම සමථ විදර්ශනා

නොවඩා මග පල සාක්ෂාත් කරන්නට සමතෙකු ඇතැයි ඔබ විශ්වාස කරනවා ද කියා යි. උන්වහන්සේ මට කීවේ එසේ සාක්ෂාත් කරන්නෙක් ඇතැයි කියා විශ්වාස නොකරමියි කියා ය. මහණෙනි, දුන් දෙයක හෝ කරන දෙයක එල විපාක විශ්වාස නොකරන කෙනෙක් බුද්ධාදී උතුමන් වහන්සේලාගේ ගුණ ද විශ්වාස නොකරති. මේ සැරියුත් තෙරුන් වහන්සේ ධ්‍යාන විදර්ශනා මාර්ගඵල ධර්ම පිළිබඳ තමා ම අවබෝධ කරගෙන සිටිති. අනුන් කී නිසා පිළිගන්නා කෙනෙක් නොවෙති. උන් වහන්සේගේ ප්‍රකාශයෙන් කියවුනේ එයයි. ඒ නිසා උන්වහන්සේගේ ප්‍රකාශය අපවාදයට ලක් කිරීම සුදුසු නොවේ යයි වදාරා මේ ගාථාව දේශනා කළ සේක.

අස්සද්ධො අකතඤ්ඤූ ච
සන්ධිච්ඡෙදො ච යො නරො
හතාවකාසො වන්තාසො
ස වෙ උත්තම පොරිසො

පදාර්ථ:-

අස්සද්ධො, (තමාම කරුණු අවබෝධ කරගත් බැවින්) අනුන් කී නිසා නො අදහන්නා වූ ද; **අකතඤ්ඤූ,** (කිසිවෙකු විසින් කරන ලද්දක්, මවන ලද්දක් නොවන හෙයින්) **අකත** නම් වූ නිවන දැනගත්තා වූ ද; **සන්ධි ච්ඡෙදො,** සංසාර සන්ධි හෙවත් ගැට ගැසීම් සිඳ දැමුවා වූ ද; **හතාවකාසො,** නැවත ඉපදීමට ඇති ඉඩ නැසුවා වූ ද; **වන්තාසො,** සියලු ආශාවන් වමාරා දැමුවා වූ ද; **යො නරො,** යම් පුද්ගලයෙක් වේ නම්; **සවෙ උත්තම පොරිසො,** හෙතෙම ඒකාන්තයෙන් ම උත්තම පුරුෂයෙකි.

විවරණය:-

මෙම ගාථාව ප්‍රහේලිකාවක ආකාරයෙන් දේශනා කරන ලද්දකි. **අස්සද්ධො** යන්නෙහි උඩින් පෙනෙන අදහස ශ්‍රද්ධාව නැති යන්නයි. එය බෞද්ධ ශ්‍රාවකයෙකුගේ ලක්ෂණය නොවේ. මෙහි **අස්සද්ධො** යනු **පච්චත්තං වෙදිතබ්බො** යි කී ආකාරයෙන් රහතන් වහන්සේ තමන්ම සත්‍ය වටහාගනු මිස අනුන් කී නිසා නො අදහන බව ය.

අකතඤ්ඤූ කී සැණින් අපට හැඟෙන්නේ කෙලෙහි ගුණ නොදන්නා යන අර්ථයයි. එහෙත් මෙහි අකත යනු නොකළ, නොතැනූ යන අදහසයි. ලොව ඇති සියල්ල හේතු ප්‍රත්‍යයන්ගෙන් හටගත් හෝ නිර්මාණ ශිල්පීන් විසින් නිමවන ලද්දේ ය. ඇතැමෙක් ඒවා දෙවියන් විසින් මවන ලදැයි විශ්වාස කරති. ලෝකෝත්තර නිවන යනු නැවත සකස් වීමක් නැති බවයි. එනම් **අකත** බවයි. රහතන් වහන්සේ එය දැන ගන්නා බැවින් **අකතඤ්ඤූ** නම් වෙති. එනම් නිර්වාණාවබෝධයයි.

සන්ධිච්ඡෙදො, මෙය ගෙවල් බිඳීමට කියන නමකි. රහතන් වහන්සේ කුසල අකුසල කර්ම බීජ නැසූ හෙයින් නැවත ඉපදීමක් නැත. සසර සමග ඇති සන්ධි සිඳින ලද්දේ ය යන අර්ථය මෙයින් කිය වේ.

4.5.3.9. රහතුන් වහන්සේ වෙසෙන තැන සිත්කළු ය.

සැරියුත් තෙරුන්ගේ සහෝදර සහෝදරියෝ හය දෙනෙකි. ඒ අතරින් චුන්ද, උපසේන යන සහෝදරයන් දෙදෙනාත් චාලා, උපචාලා, සිසූපචාලා යන සහෝදරියන් තිදෙනාත් කලකදී බුදු සසුනේ පැවිදි වූහ. ගෙදර ඉතිරි වූයේ හත් හැවිරිදි රේවත කුමාරයා පමණි. දරුවන් හයදෙනෙක් ම පැවිදි වූවත් ඔවුන්ගේ මව්පියන් බුදුදහම වැළඳ නොගත්හ. හිඳු භක්තිකයෝ ම වූහ. මේ නිසා ම තමාගේ සොහොයුරු රේවත කුමාරයන් පැමිණියහොත් වහා ම පැවිදි කරන්නැයි ද මව්පියන්ගෙන් විමසන්නට අවශ්‍ය නැත. ඔවුහු තවමත් මිථ්‍යා දෘෂ්ටිකයෝ ය, රේවත කුමාරයාට මවටත් පියාටත් සිටින්නේ තමායයි සැරියුත් තෙරුන් කල් ඇතිව ම සංඝයාට දැනුම් දී තිබුණි.

මේ අතර සැරියුත් තෙරුන්ගේ මව ''දරුවන් හය දෙනෙක් ම ගිහිගෙය හැර ගියෝ ය. මේ කුමාරයාත් ගියහොත් පරම්පරාව නැසේනේ'' යයි සිතා කුමරුවන් සත්හැවිරිදි වියේදී ම ආවාහ විවාහය නියම කොට ගිහිගෙදර බැඳුමෙන් බැඳ තබන්නට තීරණය කළා ය. ඒ අනුව සුදුසු කුමාරිකාවක් තෝරාගෙන දින නියම කරගෙන මංගලෝත්සවය සූදානම් කරන ලදී. එම කුමරියට අවුරුදු එකසිය විස්සක් ආයු ඇති දත් හැලුණු කෙස් පැහුණු, ඇඟරැලි වැටුණු සිරුරේ ලප කැළැල් හටගත් වහලක් මෙන් කුදු වී වක ගැහුණු මිත්තනියක් සිටියා ය. මංගලෝත්සවයට ගිය රේවත කුමාරයාට ඇය දකින්නට ලැබුණි. එය ඔහු එබඳු කෙනෙකු දුටු පළමු වතාව විය. ඒ නිසා ම ඒ කවුරුදැයි විමසූ කල ඇය මහලු වූ මිත්තනියකැයි කීහ. ඇයට මේ සිදුවී ඇත්තේ කුමක්දැයි ඇසූ විට අප කාටත් කලකදී සිදුවන දේ තමායි යයි සෙස්සෝ කීහ. මේ විපත තමන්ටත් සිදු වේ යයි දැනගත් සසර පින්පුරා සිටි රේවත කුමාරයාට මහත් තැති ගැනීමක් ඇති විය. එසේ නම් මගේ වැඩිමහළු සොයුරු උපතිස්ස දක තිබෙන්නේ එයයි. මමත් අද ම මේ උගුලෙන් ගැලවී පැවිදි විය යුතු යයි හෙතෙම තීරණය කළේ ය.

කුමාරිකාව කැන්දාගෙන ආපසු එන අතර මගදී සිරුර කිසක් කරන්නට අවශ්‍යයි කියා මදක් කැලයේ වහන්ව රැඳී සිට ආපසු ආවේ ය. මෙසේ තැන් තැන්වලදී තෙවරක් ම කැලයට ගොස් ආපසු අවුත් නෑයන්ට අමුතු සැකයක් නැතැයි දැනුණු හෙයින් ඊළඟ වතාවේ කැලෑවැදී වහන් වී පලා ගියේ ය. එසේ පලා යන විට තිහක් පමණ භික්ෂූන් වාසය කරන වෙහෙරක් හමු විය. එහි විසූ භික්ෂූන් වෙත ගිය හෙතෙම තමා පැවිදි කරන ලෙස ඉල්ලා සිටියේ ය. සැරසී සිටි ආභරණ නිසා මොහු රාජ කුමාරයෙක් ද ඇමති පුතෙක් ද'යි භික්ෂූන්ට සැකයක් ඇති විය. එහි දී තමා සැරියුත් තෙරුන්ගේ බාල සහෝදරයා යි හඳුන්වා දුන් පසු සැරියුත් තෙරුන්ගේ අනුමැතිය ලැබී තිබූ බැවින් වහා ම ඔහු පැවිදි කරන ලදි.

එසේ පැවිදි කොට උන්වහන්සේලා සැරියුත් තෙරුන්ට දන්වා යැවූහ. එවිට සැරියුත් තෙරණුවෝ ස්වාමීනි, අරණ්‍යයක භික්ෂූන් වහන්සේලා, මා සොයුරු රේවත පැවිදි කොට ඇත. මම ඔහු හමු වී එන්නට යනු කැමැත්තෙමියි බුදුරදුන්ගෙන් අවසර ඉල්ලා සිටියහ. බුදුරජාණන් වහන්සේ කිහිප දවසක් ඉවසන ලෙස දන්වා සිටියහ. දෙවනුව ද සැරියුත් තෙරණුවෝ එම ඉල්ලීම කළහ. එවර බුදුරජාණන් වහන්සේ සාරිපුත්‍ර ඒ ගමනට මමත් එමි එතෙක් ඉවසන්නැයි වදාළහ. මෙසේ වස් කාලය ද ළං විය. රේවත සාමණේරයෝ ද තමා එහි සිටියහොත් නෑ හිතවතුන් පැමිණ ආපසු රැගෙන යනු ඇතැයි සිතා ඒ භික්ෂූන් වහන්සේලාගෙන් කමටහන් ඉගෙන පා සිවුරු ගෙන යොදුන් තිහක් පමණ දුර

පා ගමනින් ගොස් කිහිරි වනයක වාසය කරන්නට වූහ. වස් තුන් මාසය ඇතුළත ම උන්වහන්සේ කමටහන් වඩා සිව්පිළිසිඹියාපත් රහත් බවට පත් වූහ. කිහිරි වනයේ විසූ නිසා උන්වහන්සේ ඛදිරවනිය රේවත නමින් ප්‍රකට වූහ.

වස් අවසානයේ සැරියුත් තෙරණුවෝ නැවත රේවත සාමණේරයන් දැකීමට යාමට බුදුරදුන්ගෙන් අවසර පැතූහ. එදා බුදුරජාණන් වහන්සේ ද පන්සීයක් භික්ෂූන් සමග සැරියුත් තෙරුන් හා ගමනට පිටත් වූහ. ඒ කිහිරි වනයට ගම්මාන මැදින් යන මාර්ගය හැටයොදුන් දික් මගකි. තිස් යොදුන් කෙටි මාර්ගය ගෙයක් දොරක් ගම්මානයක් නැති දුෂ්කර වනගත මාර්ගයක් විය. ආනන්ද තෙරුන් ඒ බව භාග්‍යවතුන් වහන්සේට දන් වූ විට උන්වහන්සේ ආනන්ද සීවලී තෙරුනුත් අප සමඟ පැමිණියේ දැයි විමසූහ. එසේ ය ස්වාමීනි'යි කීකල්හි එසේ නම් අපි කෙටි මගින් යමුයි පිටත් වූහ. කිහිරි වනයට ළඟාවන තුරු ම සීවලී තෙරුන්ගේ පුණ්‍යානුභාවයෙන් බුද්ධ ප්‍රමුඛ මහා සංඝයාට සියලු පහසුකම් දෙවියන් විසින් සපයනු ලැබී ය. බුදුරජාණන් වහන්සේ සීවලී තෙරුන්ට ඒ අවස්ථාව සැළසුවේ සීවලී තෙරුන්ගේ විශේෂ පුණ්‍යානුභාවය වන ලාභීන් අතර අග්‍රස්ථානය කාටත් ප්‍රකට වනු පිණිස ය. සීවලී පිරිතේ සඳහන් වන්නේ ද මේ ගමන පිළිබඳ පුවත යි.

බුදුරජාණන් වහන්සේ මාසයක් පමණ භික්ෂූන් සමග එහි වැඩ විසූහ. නැවත ඉන් පිටත්ව මසක් පමණ ඇතුළත පෙරළා සැවැත්නුවරට වැඩමවා එහි පූර්වාරාමයට වැඩියහ. ඒ වන විට බුදුරජාණන් වහන්සේ කිහිරි වනයට වැඩි පුවත සැවැත්නුවර කා අතරත් පැතිර තිබුණි. විශාඛාව ද සිය නිවසට වැඩම වූ ආගන්තුක මහලු භික්ෂූන් දෙනමකගෙන් කෙසේ ද ස්වාමීනි, රේවත තෙරුන් වැඩ සිටින තැන රමණීය තැනක්දැයි ඇසූහ. ඒ ගමන ගැන එතරම් සිත් මනාපයක් නොතිබූ උන් වහන්සේලා, උපාසිකාවෙනි, මොන රමණීය කමක් ද? සුදු කටු පිරුණු කිහිරිගස් වදුලකි. එය ප්‍රේතයන් වසන තැනක් වැනි යයි කීය. නැවත විශාඛාව සිය නිවසට වැඩම වූ තරුණ භික්ෂු දෙනමකගෙන් ඒ ගැන විමසූ විට උපාසිකාවෙනි, එය වර්ණනා කොට නිම කළ නොහැකි රමණීය තැනකැයි කීය. විශාඛාවට මේ දෙපිරිසගේ පරස්පර කතාව මහත් කුතුහලයක් විය. බුදුරජාණන් වහන්සේ එහි වැඩම වූ අවස්ථාවක ස්වාමීනි, මෙහි පැමිණි භික්ෂූන් දෙනමක් රේවත තෙරුන් වසන කිහිරි වනය මහ දුෂ්කර වනගහණයක් යයි කිව්වෝ ය. තවත් දෙනමක් එය ඉතා රමණීය තැනකැයි කිව්වෝ ය. ස්වාමීනි, මේ කතාව කුමක් දැයි ඇසුවා ය. එවිට බුදුරජාණන් වහන්සේ උපාසිකාවෙනි, ගමක් හෝ වේවා කැලයක් හෝ වේවා යම් තැනක රහතන් වහන්සේ නමක් වෙසේ නම් එතැන ඒ නිසාම රමණීය වේයයි වදාරා මේ ගාථාව දේශනා කළ සේක.

> **ගාමෙ වා යදි වා රඤ්ඤෙ**
> **නින්නෙ වා යදි වා ථලෙ**
> **යත්ථාරහන්තො විහරන්ති**
> **තං භූමිං රාමණෙය්‍යකං**

පදාර්ථ:-

ගාමෙ වා, ගමක හෝ; **යදි වා අරඤ්ඤෙ**, වනාන්තරයක හෝ **නින්නෙ වා**, වල සහිත තැනක හෝ; **යදි වා ථලෙ**, ගොඩැලි බිමක හෝ; **යත්ථ**, මේ කුමන හෝ තැනක; **අරහන්තො විහරන්ති** රහතන් වහන්සේලා වෙසෙත් නම්; **තං භූමිං**, එම භූමිය; **රාමණෙය්‍යකං**, සිත් අලවා

විසීමට සුදුසු ය. සිත් කළු ය.

විවරණය:-

ගමෙහි ජනයා ගැවසෙන හෙයින් රහතන් වහන්සේටවත් කාය විවේකයක් නම් නැත. එහෙත් කෙලෙසුන්ගෙන් මිදුණු හෙයින් චිත්ත විවේකය නම් ඇත. ආරණ්‍යයේ කාය විවේකය හා චිත්ත විවේකය යන දෙක ම ඇත. මේ කොතැනක වුවත් රහතන් වහන්සේ වෙසේ නම් උන්වහන්සේ නිසා ම ඒ පෙදෙස රමණීය තැනක් වන්නේ ය.

4.5.3.10. කාමභෝගියෝ වනයට ප්‍රිය නොකරති.

එක්තරා පිණ්ඩපාතික භික්ෂූන් වහන්සේ නමක් බුදුරදුන්ගෙන් කමටහන් ගෙන එක් දිරාපත්ව ගිය උයනකට වී මහණදම් පුරන්නට විය. මේ අතර එක්තරා වෙසඟනක් පුරුෂයෙකුට අසවල් තැන දී හමුවෙන්නැයි තැනක් සඳහන් කොට අවුත් එතැනට වී සිටියා ය. එහෙත් ඒ පුරුෂයා එහි නො ආවේ ය. ඔහු එනතුරු බොහෝ වේලා මග බලා සිටි ඇය නොපැමිණි පුරුෂයා වෙත අමනාපයෙන් ඒ මේ අත ඇවිදින අතර ඒ උයනට පිවිසියා ය. එහි පලක් බැඳ සිටින ඒ තෙරුන් හැර වෙන කෙනෙකු නොදුක, රාගයෙන් මත්ව සිටි ඇය මේ පුරුෂයාවත් පොළඹවා ගන්නෙමි යි සිතා උන්වහන්සේ ඉදිරියේ සිට නොයෙක් විකාර දක්වන්නට වූවා ය. වරෙක ඇය ඇඳිවත ලිහා ගැට ගසයි. කෙස් මුදාහරියි, නැවත බඳියි, අත්පොලසන් දී සිනාසෙයි. තෙරුන් වහන්සේට මේ උසුළු විසුළු දැනී සිතේ සංවේගයක් ඉපදී, එය ශරීරය පුරා ද පැතිර ගියේ ය.

මේ අතර බුදුරජාණන් වහන්සේ තමන් වහන්සේ වෙතින් කමටහන් ගෙන මහණදම් පිරීමට ගිය භික්ෂුවගේ තොරතුරු කෙසේදැයි බැලූහ. එවිට ඒ ස්ත්‍රිය ද ඇයගේ නොමනා හැසිරීම් ද දැක තෙරුන්ට උපන් සංවේගය ද දැන ගඳකිළියේ හිඳිමින් ම සෘද්ධියෙන් භික්ෂුව ඇමතූ සේක. මහණ, කම්සුව සොයන්නන් ප්‍රිය නොකරන තැන් වීතරාගීන් ප්‍රිය කරන තැන් වේය යි වදාරා ආලෝකයක් පතුරුවා උන්වහන්සේට දහම් දෙසමින් මේ ගාථාව දේශනා කොට වදාළ සේක.

රමණීයානි අරඤ්ඤානි
යත්‍ථ න රමතී ජනො
වීතරාගා රමෙස්සන්ති
න තෙ කාමගවෙසිනො

පදාර්ථ:-

රමණීයානි අරඤ්ඤානි ගස්වැල් මල් ඵල ආදියෙන් සැදුණු අරණ්‍යයෝ සිත් කළු ය; **යත්‍ථ න රමති ජනො,** ඒවා කම්සැප සොයන ජනයා නොයැලෙන තැන් ය; **වීතරාගා රමෙස්සන්ති,** රාගය නැසූ රහතන් වහන්සේලා එහි ඇළුම් කරති; **න තෙ කාම ගවෙසිනො** උන්වහන්සේලා, පස්කම් සුව සොයන්නන් නොවන හෙයිනි;

විවරණය:-

බුදුරජාණන් වහන්සේ අංගුත්තර නිකායේ ඡක්ක නිපාතයේ නාගිත සූත්‍රයේ දී යම් භික්ෂුවක් ධ්‍යානලාභීව ගමෙහි හෝ නගරයෙහි වෙසේ නම් තමන් වහන්සේ ඊට කැමති නැත. මන්ද

එහි සිටින කවුරු හෝ කෙනෙකු නිසා උන්වහන්සේ ධ්‍යානයෙන් වුවත් පිරිහෙන්නට ඉඩ ඇති නිසායැයි වදාරති. එසේ ම යම් භික්ෂූන් වහන්සේ කෙනෙක් වනගතව නිකම් නිදිකිරමින් සිටියත් තමන් ඊට කැමති ය. මන්ද ඒ භික්ෂූන් වහන්සේට ගමෙහි හෝ නගරයෙහි මෙන් මහණකමට බාධාවන දේ එහි නැත. ඒ නිසා කවර මොහොතක හෝ ඒ නිදිමත දුරු කොටගෙන අරඤ්ඤ සංඥාවෙන් වාසය කොට මහණ දම් සපුරා ගනු ඇති බැවිනැයි වදාරා තිබේ. මේ අනුව රාගය දුරුකරන්නන්ට සුන්දර තැන වන්නේ ගම නගරය නොව වනපෙත ය.

අභ්‍යාස

01. ධම්මපදයේ අරහන්ත වග්ගයේ රහතන් වහන්සේ පිළිබඳ එන කරුණු වගුගත කරන්න.
02. අරහන්ත වග්ගයට අදාළ ගාථා හා අර්ථ වනපොත් කර මතකයෙන් දක්වන්න.
03. ඛදිරවනිය රේවත තෙරුන්ගේ කතාව ශිෂ්‍ය සමිතියට ඉදිරිපත් කරන්න.